SPOREN NAAR ANTWERPEN-ZUID

==========

STUDIE OVER HET VROEGERE STATION ANTWERPEN-ZUID, DE VERDWENEN EN DE NIET-GEREALISEERDE SPOORLIJNEN TEN ZUIDEN VAN ANTWERPEN

Paul Jacops & Jef Van Olmen

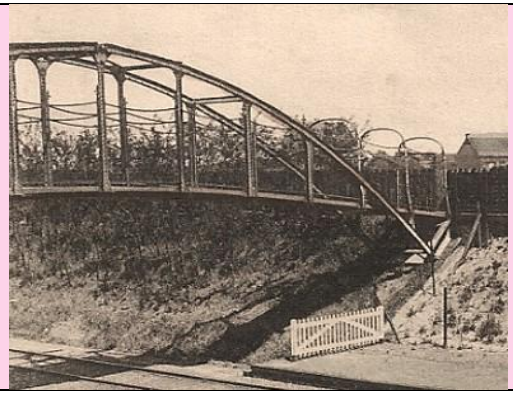

DE 'LIJN VAN WAARLOOS' ANTWERPEN-ZUID – WAARLOOS – MECHELEN / MUIZEN

K. – DE BRUGGEN TUSSEN HET SPOORWEGKNOOPPUNT VAN WILRIJK EN DE HALTE WAARLOOS

Research: Jef Van Olmen
Redactie: Jef Van Olmen

De bruggen tussen het spoorwegknooppunt van Wilrijk en de halte Waarloos

Op het baanvak van de lijn van Waarloos tussen het spoorwegknooppunt van Wilrijk en de halte Waarloos bevonden zich de volgende bruggen:

6) de spoorwegbrug van de fortenlijn over de lijn van Waarloos in Wilrijk;

7) de brug van de Jules Moretuslei (voorheen Krijgsbaan) in Wilrijk;

8) de brug van de Sint-Bavostraat (voorheen Bergstraat) in Wilrijk;

9) de brug van de Drie Eikenstraat in Edegem;

10) de brug van de Groeningenlei in Kontich;

11) de spoorwegbrug van de lijn Oude-God – Kontich-Dorp – Boom over de lijn van Waarloos in Kontich;

12) de voetgangersbrug van de Rubensstraat in Kontich;

13) de brug van de Drabstraat in Kontich;

14) de brug van de Kruisschanslei in Kontich;

15) de brug van de Reepkenslei in Kontich;

16) de brug van de Mechelsesteenweg (N1) in Kontich;

17) de brug van de Wildemansstraat in Waarloos;

18) de brug van de Beekboshoek in Waarloos.

Zie de kaartjes op de volgende blz.

De bruggen **nrs. 1) t/m 5)** bevonden zich tussen de viaduct van het Kiel en het spoorwegknooppunt van Wilrijk.
Zie hoofdstuk E. van het deel over de lijn van Waarloos.

De meeste wegbruggen over de lijn van Waarloos hadden aanrijhellingen met scherpe bochten. De bruggen waren ook vrij smal en veroorzaakten na de Tweede Wereldoorlog al snel veel hinder voor het toenemende wegverkeer.

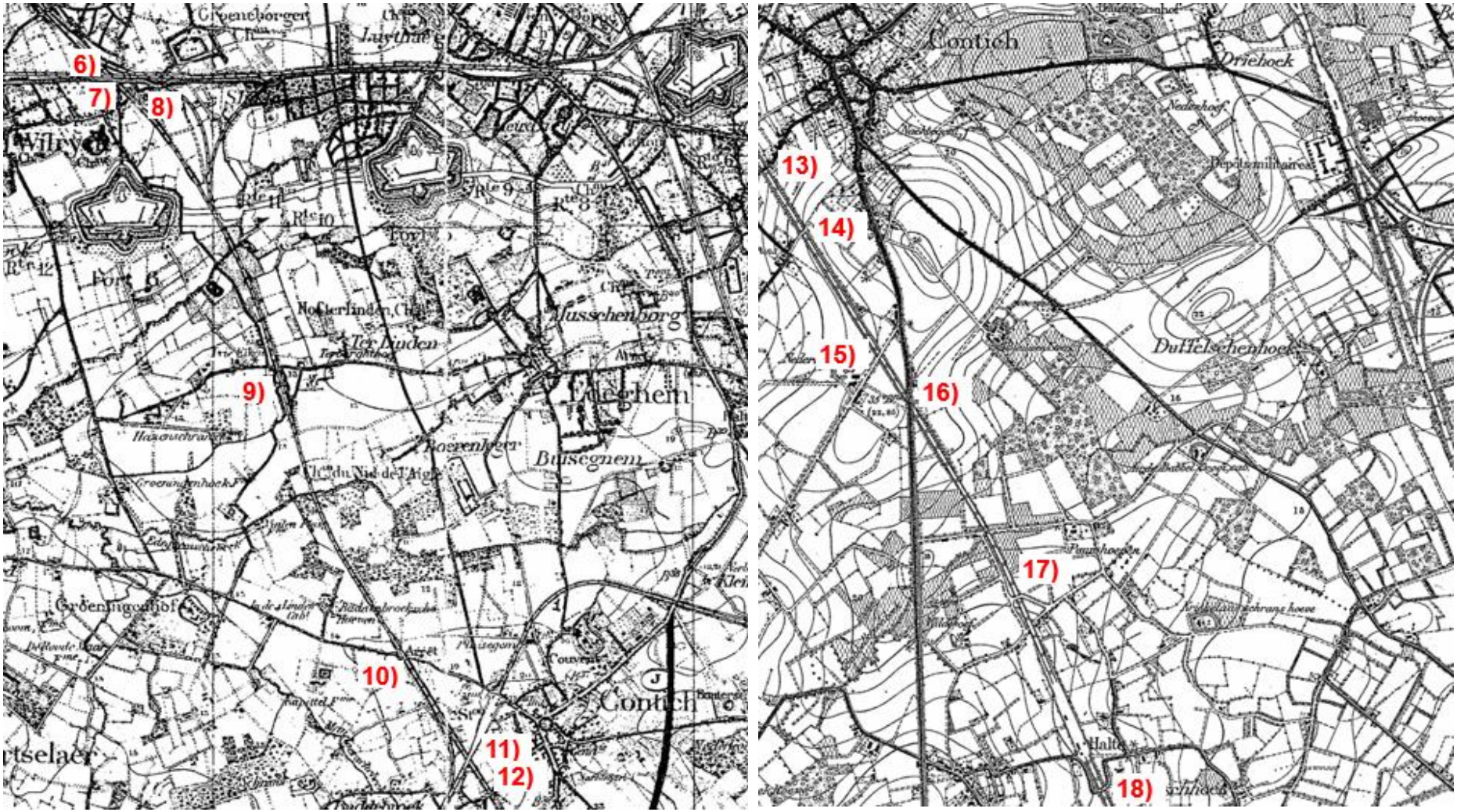

De bruggen van de lijn van Waarloos tussen het spoorwegknooppunt van Wilrijk en de halte Waarloos. Nrs. 1 t/m 5: zie hoofdstuk E van het deel over de lijn van Waarloos. De bruggen nr. 6 en nr. 11 zijn spoorwegbruggen en brug nr. 12 is een voetgangersbrug.
Situatie midden jaren dertig. Kaartjes verzameling Jef Van Olmen.

De bruggen van de fortenlijn en de Jules Moretuslei en de brug van de Sint-Bavostraat in Wilrijk – bruggen nrs. 6, 7 en 8

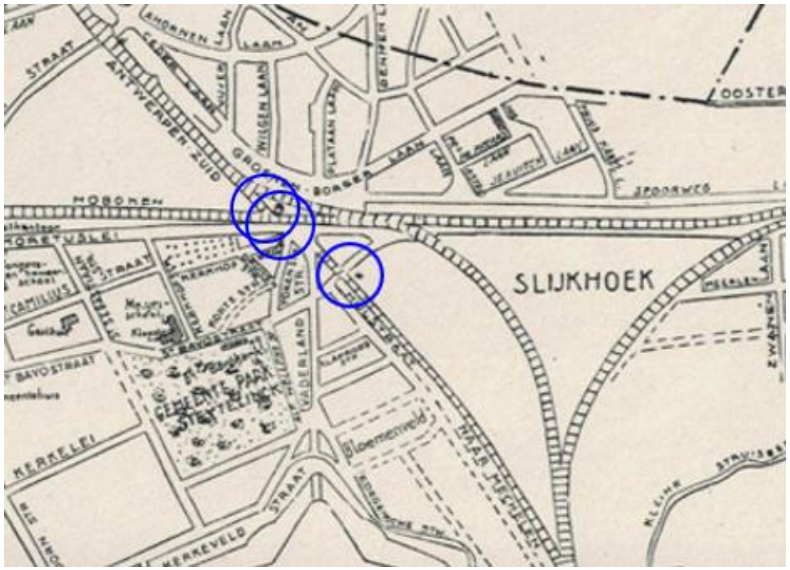

= vroegere spoorlijnen

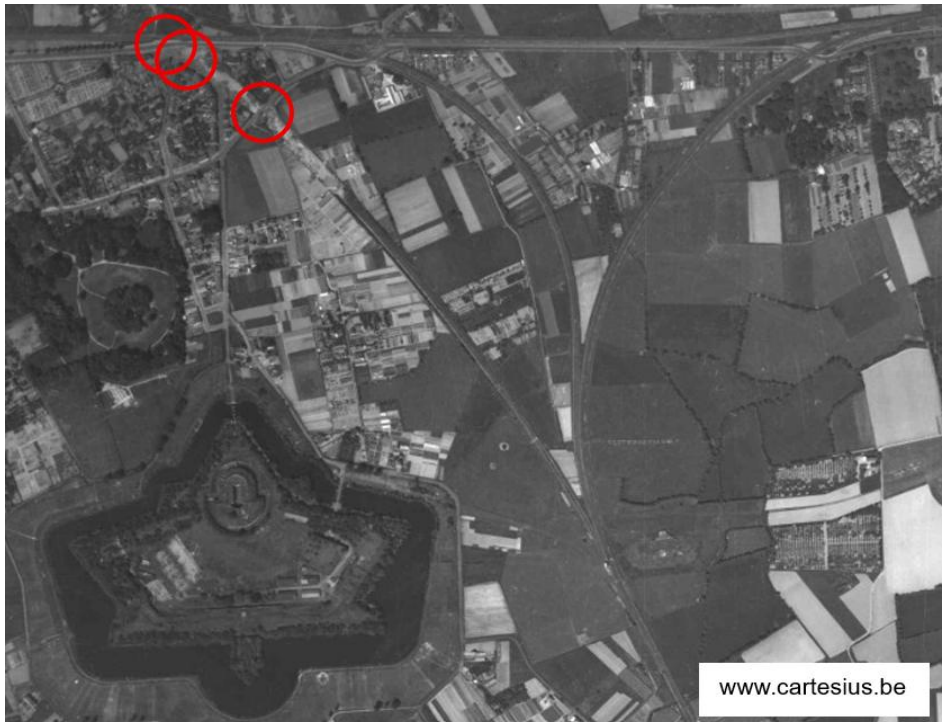

Locatie van de spoorwegbrug van de fortenlijn, nr. 6, met ernaast de brug van de Jules Moretuslei (de vroegere Krijgsbaan), nr. 7, en de brug van de Sint-Bavostraat (de vroegere Bergstraat), nr. 8, over de lijn van Waarloos. De spoorweg lag daar in een sleuf en werd in de volksmond ‘de diepe route’ genoemd.

Bovenaan links: situatie begin jaren twintig. Document: Stadsarchief Antwerpen (Felixarchief), bewerkt.

Bovenaan rechts: situatie eind jaren veertig, na de opbraak van het lijngedeelte tussen Antwerpen-Zuid en het spoorwegknooppunt van Wilrijk; let ook op het aansluitingsspoor van Fort 6. Luchtfoto: www.cartesius.be.

Onderaan links: huidige situatie (2025).

De brug van de Drie Eikenstraat in Edegem – brug nr. 9

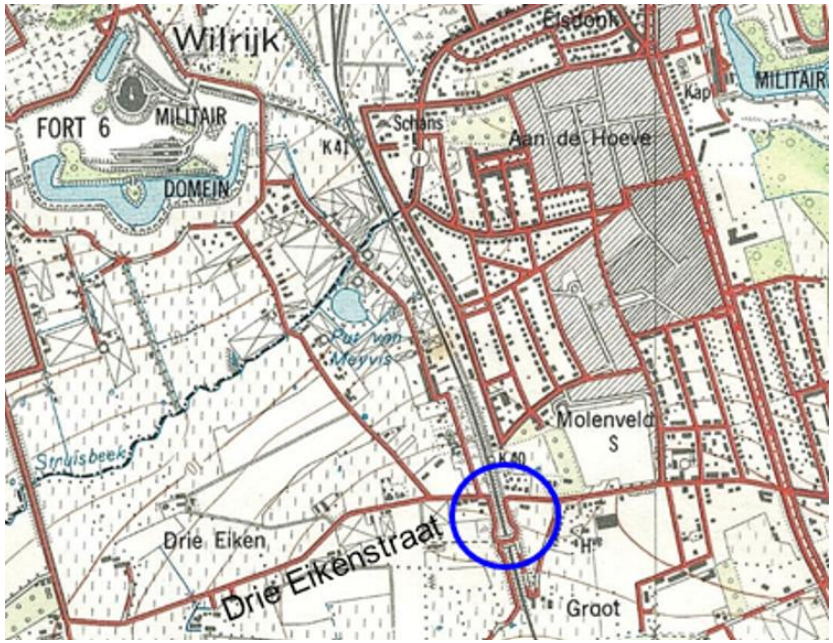

Foto hierboven: toestand eind jaren veertig. Luchtfoto: www.cartesius.be.
Kaartje linksboven: jaren zestig.

Kaartje links: huidige situatie (2025). Op de bedding van de oude spoorlijn ligt nu de autosnelweg E19. De huidige brug van de Drie Eikenstraat onder de E19 bevindt zich iets ten noorden van de oude brug over de vroegere spoorlijn (rode cirkel). Na de opbraak van de sporen, de brug en de aanrijhellingen is de straat doorgetrokken.

— — — = *vroegere spoorlijn*

Hierboven: de brug van de Drie Eikenstraat, nr. 9, over de lijn van Waarloos in de jaren zestig.
Links richting Kontich, rechts richting Wilrijk.
Let op de aanrijhellingen aan beide zijden van de spoorlijn.

Foto’s: verzameling Historisch Archief Edegem.

De brug van de Groeningenlei in Kontich – brug nr. 10

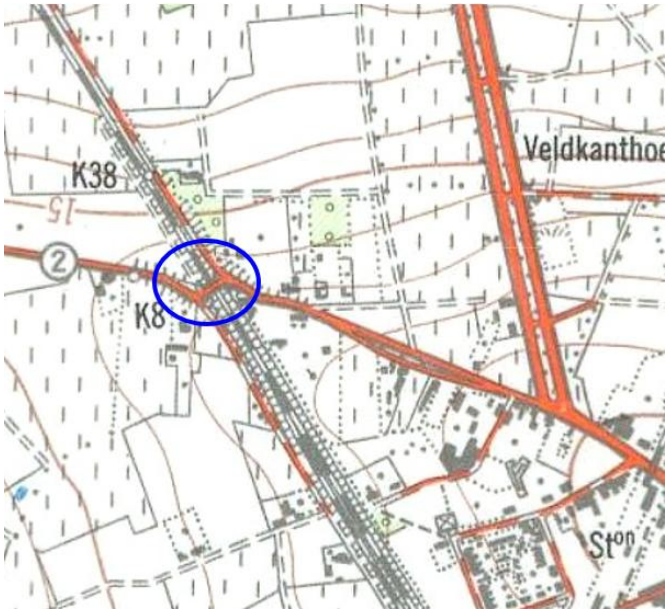

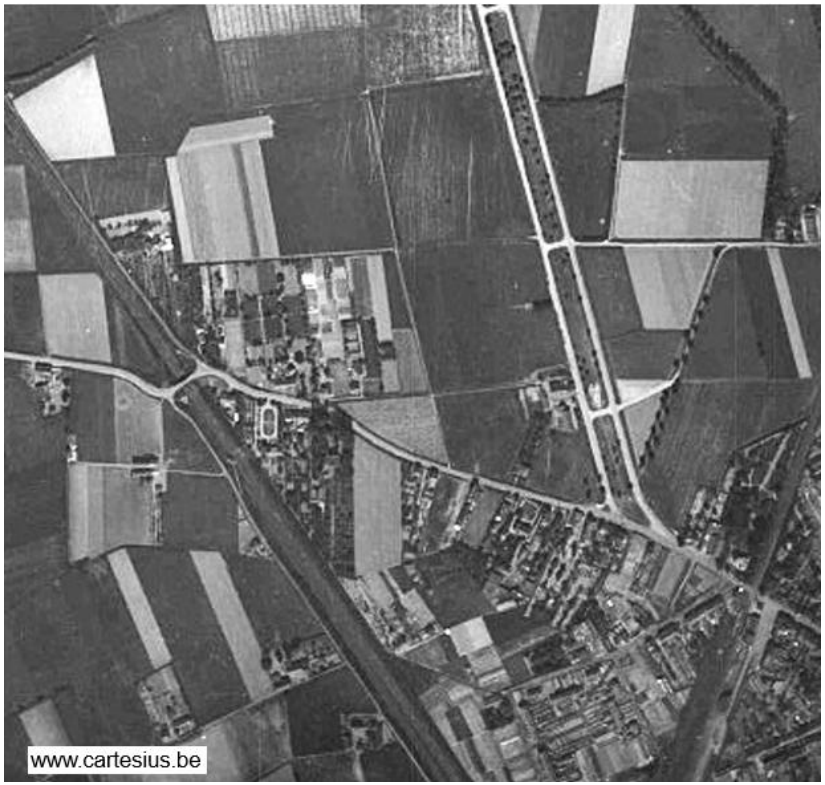

Foto hierboven: toestand eind jaren veertig. Luchtfoto: www.cartesius.be.
Kaartje linksboven: jaren zestig. St^on = station Kontich-Dorp.

Kaartje links: huidige situatie (2025). De huidige brug van de Groeningenlei over de E19 bevindt zich iets ten westen van de oude brug over de vroegere spoorlijn (rode cirkel).

Bemerk de Prins Boudewijnlaan, de verbinding met Antwerpen die in 1933 in gebruik werd genomen. Beneden aan de brug, kant Wilrijk, bevond zich van 1930 tot 1939 de stopplaats Kontich-Molenstraat.
Zie hoofdstuk J van het deel over de lijn van Waarloos, blz. J-5.

De brug van de Groeningenlei (brug nr. 10) in de jaren dertig.
Foto: verzameling Koninklijke Kring voor Heemkunde Kontich.

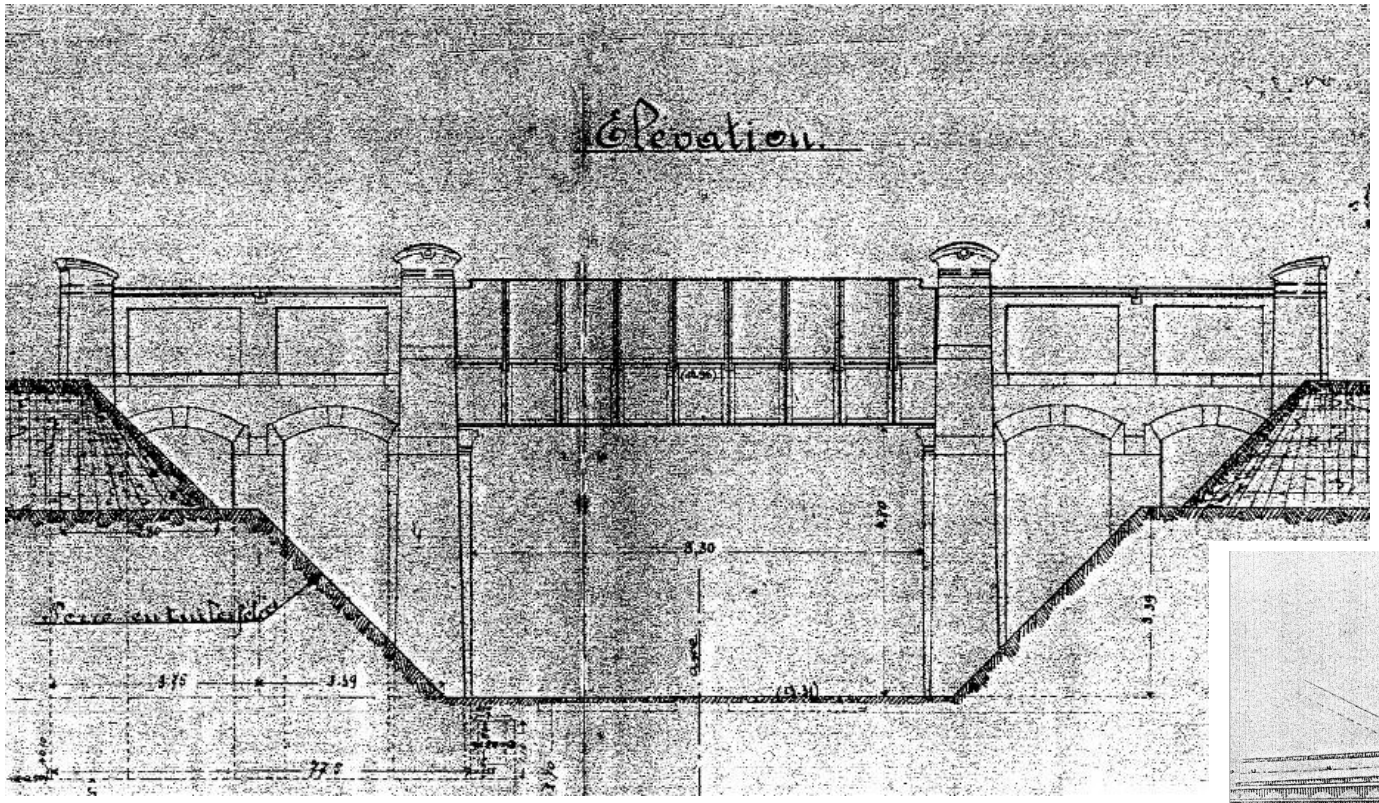

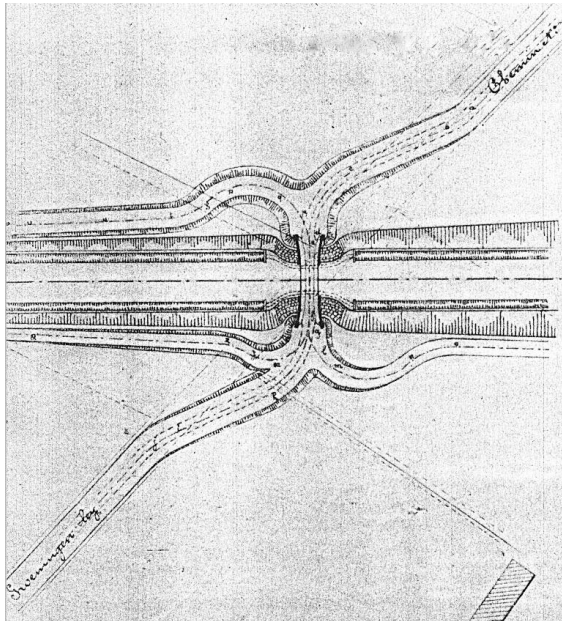

Twee tekeningen van de brug van de Groeningenlei, gemaakt door de ‘Service des Voies et Travaux’ van de Belgische Staatsspoorwegen’ (Chemin de fer d’Anvers-Sud à Malines, construction de 3 passages supérieurs métalliques sur le territoire de la commune de Contich).

De doorgang voor wegvoertuigen was slechts 4,5 m breed; de onderdoorgang voor de treinen had een breedte van 8,30 m.

Documenten, verzameling Koninklijke Kring voor Heemkunde Kontich.

De spoorwegbrug van de lijn Oude-God – Kontich-Dorp – Boom over de lijn van Waarloos – brug nr. 11

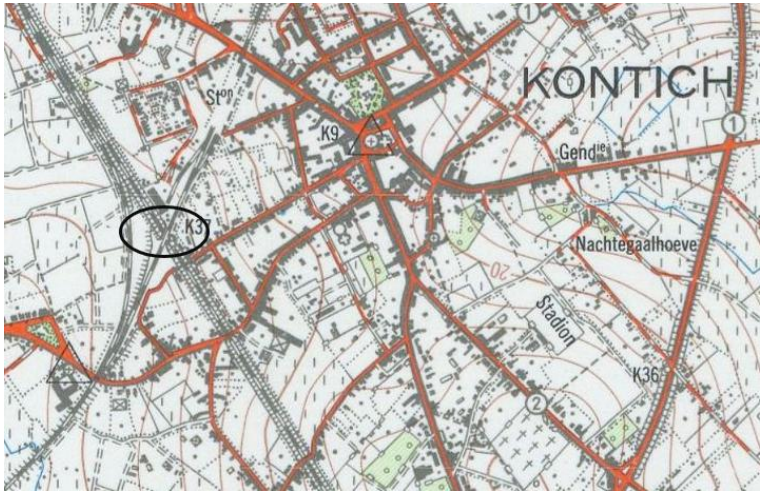

Kaartje linksboven: jaren zestig.

Kaartje rechtsboven: huidige situatie (2025).

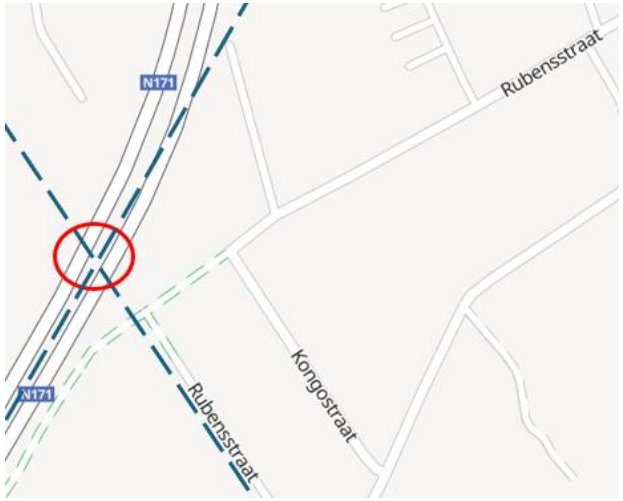

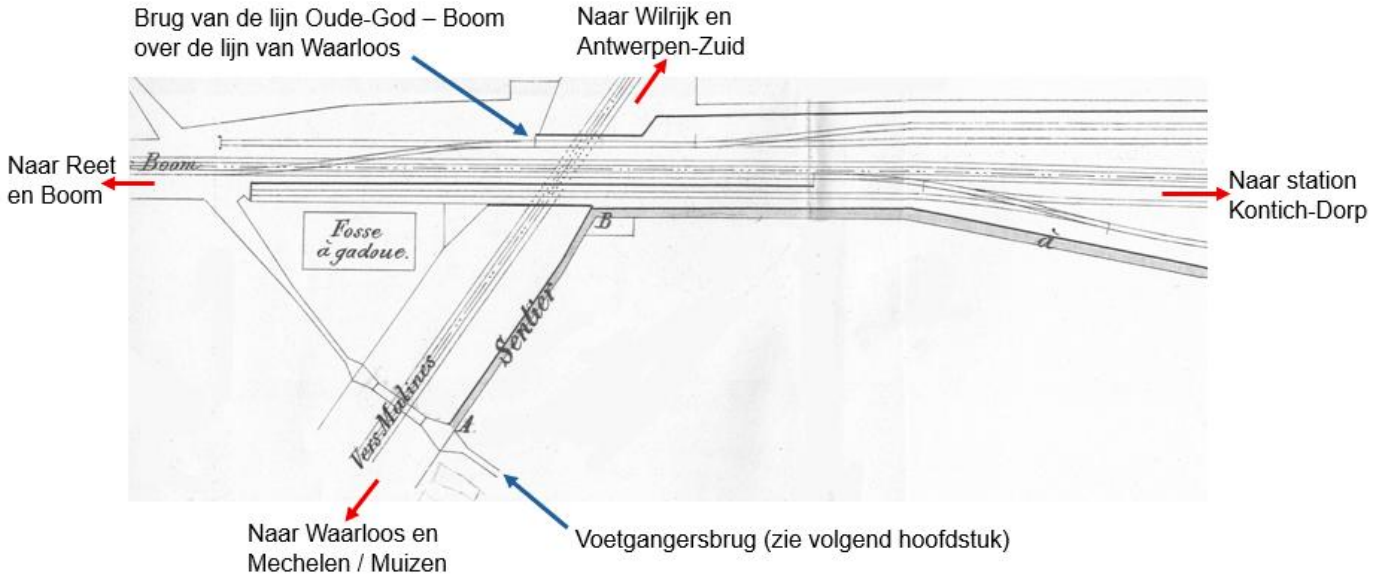

Kaartje links: situatie in 1909.

Op de brug van de spoorlijn Oude-God – Kontich-Dorp – Reet – Boom lagen toen vier sporen: twee doorgaande en twee doodlopende. Het onderste doodlopend spoor was verbonden met de goederenkoer van Kontich-Dorp.

De ‘fosse(s) à gadoue’ zijn de beerputten, reservoirs voor drek uit Antwerpen, die per trein aangevoerd werd en die de boeren kwamen ophalen voor het bemesten van hun akkers.

Document: Gemeentearchief Kontich.

Kaartje met de situatie aan het einde van de jaren twintig. Er werden toen wilde plannen gesmeed die nooit gerealiseerd werden, meer bepaald:

1. Een nieuw station Kontich-Dorp, aan de kruising van de twee spoorlijnen Oude-God – Boom en Antwerpen-Zuid – Mechelen / Muizen. Naast de brug zou er zo een overstapstation ontstaan (Kontich-Dorp-Hoog en Kontich-Dorp-Laag? …).

2. Komt niet voor op dit kaartje.

3. Een brug van de Molenstraat over of onder de spoorlijn Oude-God – Boom. Hierdoor kon de overweg worden afgeschaft. Er werd namelijk een sterke toename van het autoverkeer verwacht na de opening van de nieuwe Prins Boudewijnlaan (‘ontworpen laan naar Antwerpen’).

4. Een brug van de Edegemsesteenweg over of onder de spoorlijn Kontich-Dorp – Kontich-Kazernen, om ook daar de overweg te kunnen afschaffen. De NMBS had beslist om dit baanvak weer in dienst te nemen en het baanvak (in het rood) tussen Kontich-Dorp en Oude-God via Edegem af te schaffen.

De afschaffing van Kontich-Dorp – Oude-God (waar zich nu de Boniverlei bevindt) en de (weder)indienstneming van Kontich-Dorp – Kontich-Kazernen vonden plaats in 1930. De Prins Boudewijnlaan werd voor het verkeer geopend in 1933.

Document: Gemeentearchief Kontich.

Opmerking:
Aan de verdwenen spoorlijn Oude-God – Edegem – Kontich-Dorp – Reet – Boom wordt een apart deel gewijd.

Verzameling Jef Van Olmen

Foto Hilaire Piessens

Twee foto’s van de brug (nr. 11), genomen na de afschaffing van de lijn van Waarloos. Links: vóór de opbraak van de sporen met rechts op de achtergrond de loods van zagerij Vervoort. Rechts: tijdens de afbraak van het spoorwegemplacement van Kontich-Dorp en het opvullen van de ‘diepe route’. De loods van de zagerij was ondertussen ook afgebroken. Beide foto’s zijn genomen richting Wilrijk, begin jaren zeventig. Foto’s: verzameling Jef Van Olmen en Hilaire Piessens.

De voetgangersbrug van de Rubensstraat in Kontich – brug nr. 12

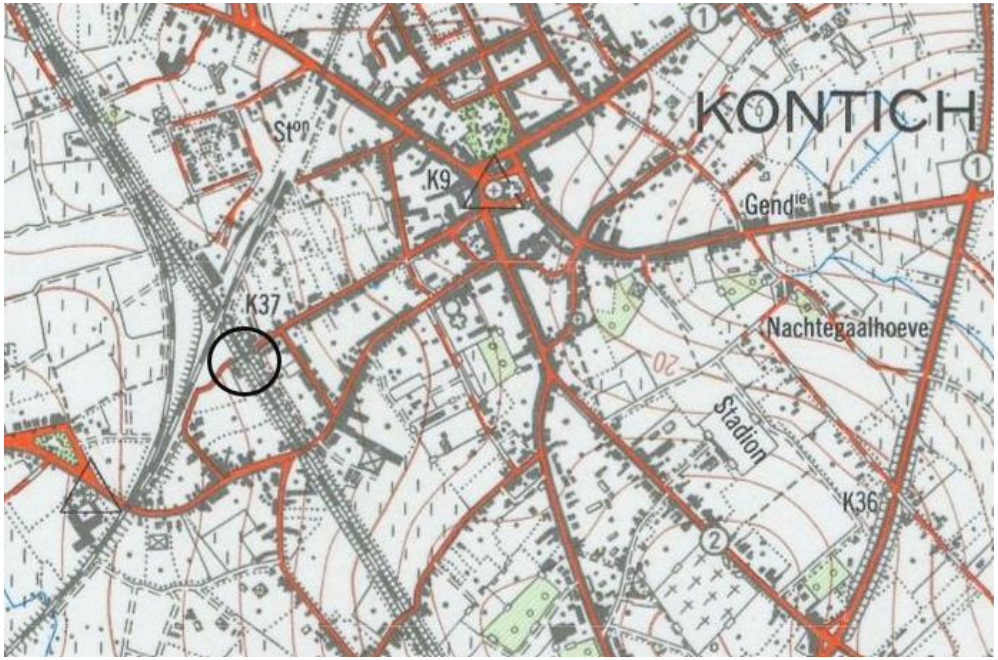

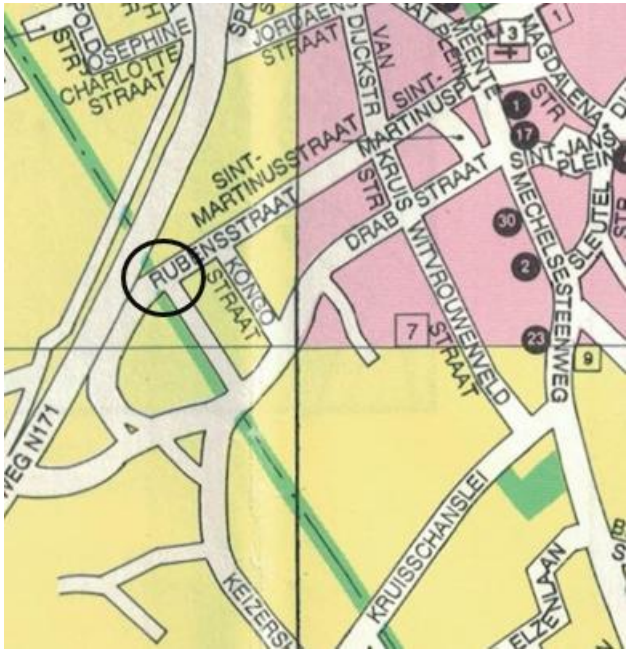

De voetgangersbrug overspande de ‘diepe route’ in het verlengde van de Nieuwe Lei die in 1930 Rubensstraat werd gedoopt.
Van 1911 tot de Eerste Wereldoorlog bevond zich beneden aan de brug de stopplaats Kontich-Nieuwe Lei.
Zie het hoofdstuk J. over de haltes en stopplaatsen tussen het spoorwegknooppunt van Wilrijk en Waarloos.

Kaartjes: links = 1964; rechts = jaren zeventig, na de opbraak van de spoorweg (groene lijn) en de doortrekking van de Rubensstraat.

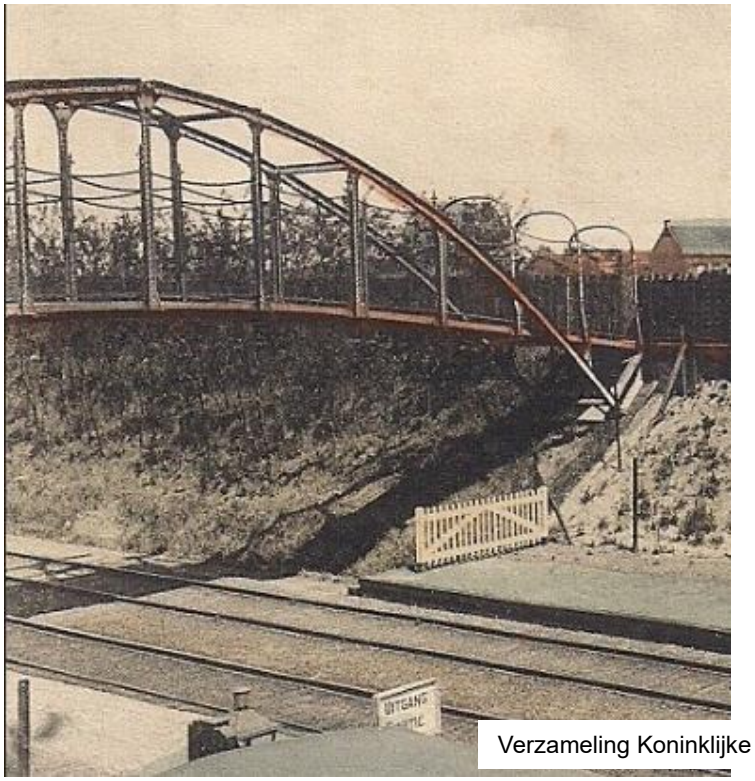

Verzameling Koninklijke Kring voor Heemkunde Kontich

Links de voetgangersbrug (brug nr. 12) vóór de Eerste Wereldoorlog met beneden de toenmalige stopplaats Kontich-Nieuwe Lei.
Rechts de brug in de jaren dertig, gezien richting dorpscentrum.

Op de foto rechts zie je de schermen waarmee de zijkanten van de brug waren afgesloten. Volgens plaatselijke bronnen maakten Kontichse deugnieten er een sport van om allerlei dingen in de schoorsteen van de locomotieven te gooien. Tot grote ergernis van heel wat machinisten …
Beide foto's: verzameling Koninklijke Kring voor Heemkunde Kontich.

Links de voetgangersbrug met vooraan de Rubensstraat in de jaren zestig. De fotograaf staat met zijn rug richting dorpscentrum.
Midden en rechts: de brug gezien richting dorpscentrum, kort voor of na de afschaffing van de spoorlijn.
Foto’s: verzameling Jef Van Olmen en Hilaire Piessens.

Nog twee foto’s van de voetgangersbrug, gezien richting Waarloos.
Links na de opbraak van de sporen en rechts tijdens het opvullen van de ‘diepe route’, begin jaren zeventig.
Beide foto’s: Hilaire Piessens.

De bruggen van de Drabstraat, de Kruisschanslei en de Reepkenslei in Kontich – bruggen nrs. 13, 14 en 15

De bruggen van de Drabstraat, de Kruisschanslei en de Reepkenslei in Kontich.
Links jaren zestig, rechts jaren zeventig, na de opbraak van de spoorweg (groene lijn).

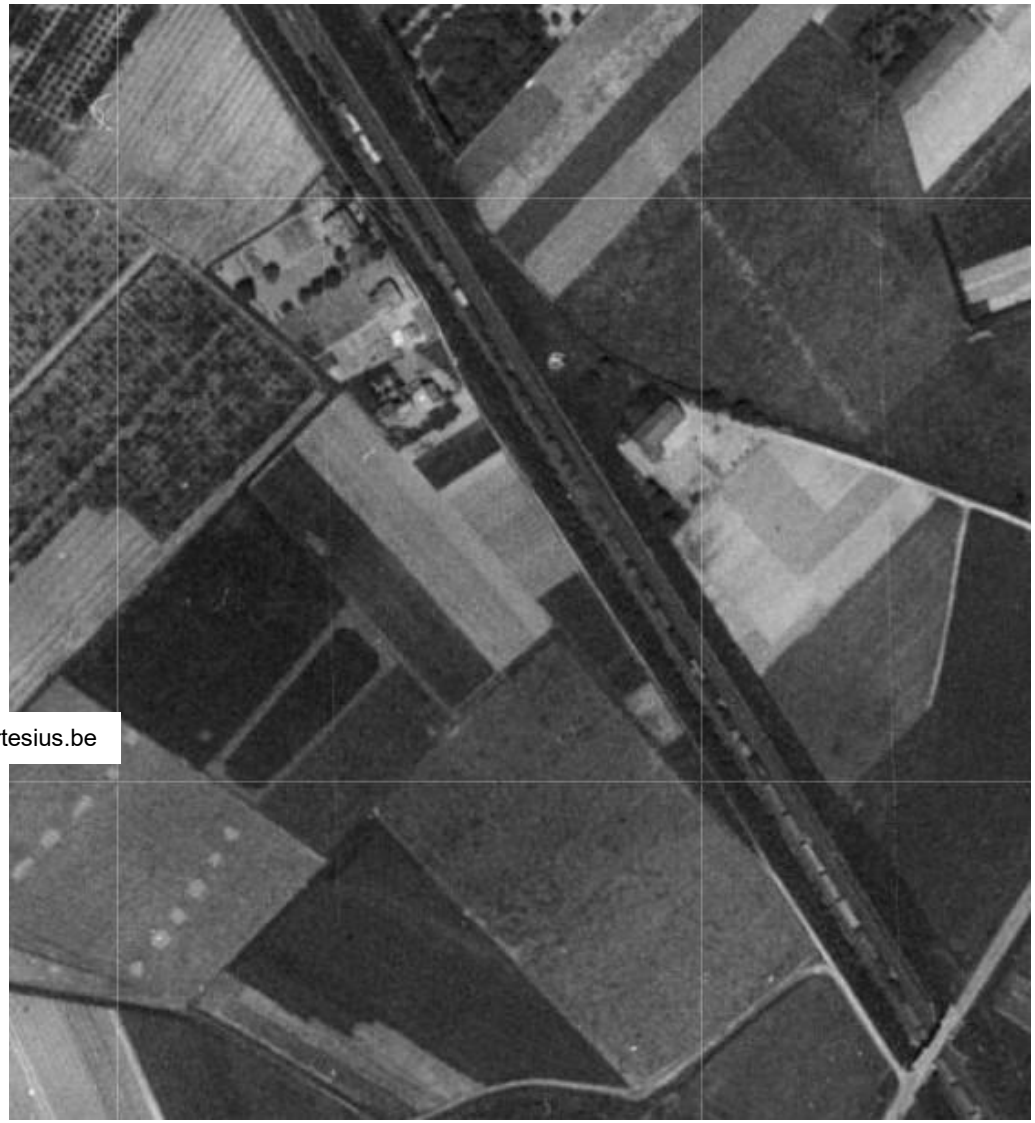

Luchtfoto's genomen op het einde van de jaren veertig met de bruggen van de Drabstraat (nr. 13), de Kruisschanslei (nr. 14) en de Reepkenslei (nr. 15).

Foto links: bovenaan brug nr. 13 en onderaan brug nr. 14.
Foto rechts, helemaal onderaan: brug nr. 15.

Op de foto rechts is een goederentrein te zien die in de richting Kontich en Wilrijk rijdt.

Luchtfoto's : www.cartesius.be.

De brug van de Drabstraat (nr. 13, links) en de Kruisschanslei (nr. 14, rechts) in de jaren dertig.
De fotograaf staat telkens met zijn rug richting dorpscentrum Kontich. Op de foto rechts zie je op de achtergrond de huizen van de Keizershoek.
Foto’s: verzameling Koninklijke Kring voor Heemkunde Kontich.

Twee foto’s van de brug van de Kruisschanslei (nr. 14), genomen vanop de brug van de Drabstraat (nr. 13) richting Waarloos begin jaren zeventig, vóór en na de opbraak van de sporen. Beide foto’s: Hilaire Piessens.

Op het grondgebied van Kontich lag de spoorlijn grotendeels, zoals in Wilrijk, in een ingraving.
In de volksmond werd de lijn dan ook ‘de diepe route’ genoemd.

De brug van de Reepkenslei (nr. 15) in de jaren dertig. De fotograaf staat met zijn rug richting Mechelsesteenweg .

Foto: verzameling Koninklijke Kring voor Heemkunde Kontich.

De bruggen van de Mechelsesteenweg (N1) in Kontich en de bruggen van de Wildemansstraat en de Beekboshoek in Waarloos – bruggen nrs. 16, 17 en 18

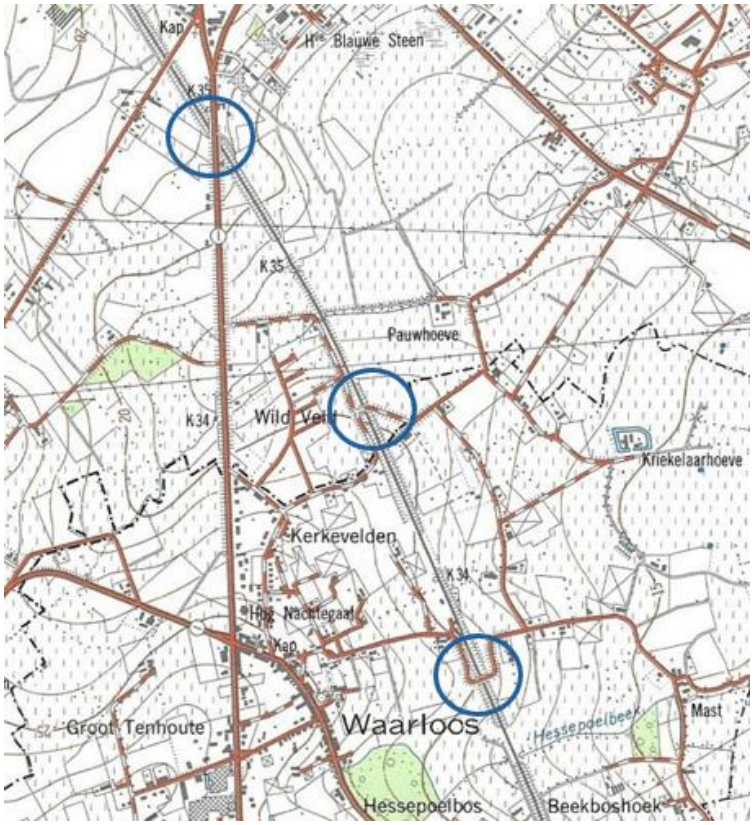

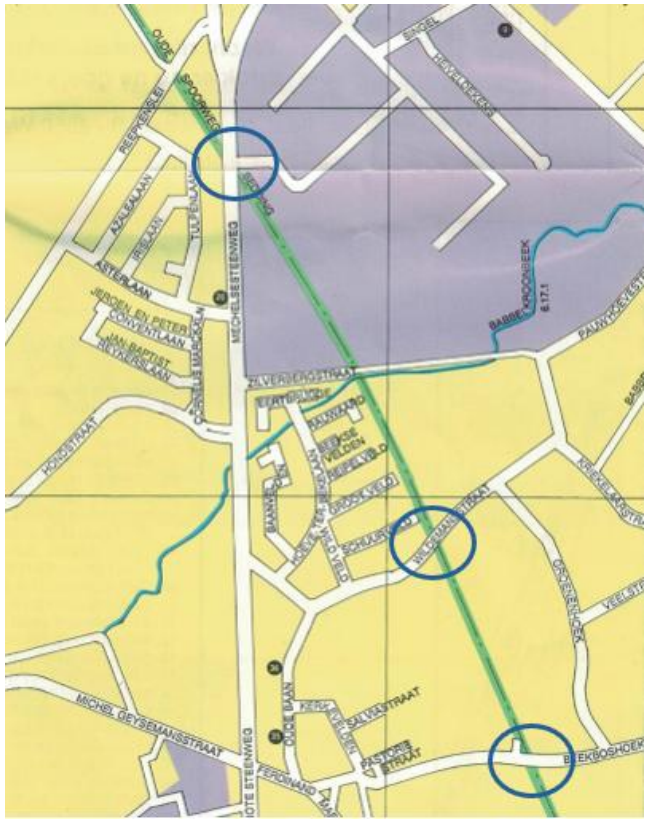

De bruggen van de Mechelsesteenweg (nr. 16), de Wildemansstraat (nr. 17) en de Beekboshoek (nr. 18) in Kontich en Waarloos. Links jaren zestig,rechts jaren zeventig, na de opbraak van de spoorweg (groene lijn). De brug van de Wildemansstraat bevond zich iets ten noorden van de huidige straat en die van de Beekboshoek ten zuiden van de huidige straat. Na de opbraak van de sporen en de bruggen zijn de aanrijhellingen verdwenen en de straten doorgetrokken. De brug bovenaan links op de kaartjes is die van de Reepkenslei (zie vorige blz.).

Op de bedding van de oude spoorweg bevindt zich nu het natuurgebied Oude Spoorwegberm (https://www.natuurpunt.be/natuurgebieden/oude-spoorwegberm)

Luchtfoto's genomen op het einde van de jaren veertig met de bruggen van de Mechelsesteenweg (nr. 16, op de linkerfoto rechts), de Wildemansstraat en de Beekboshoek (nr. 17 en nr. 18, op de rechterfoto bovenaan en onderaan).

De brug bovenaan links op de linkerfoto is die van de Reepkenslei (brug nr. 15).

Luchtfoto's: www.cartesius.be.

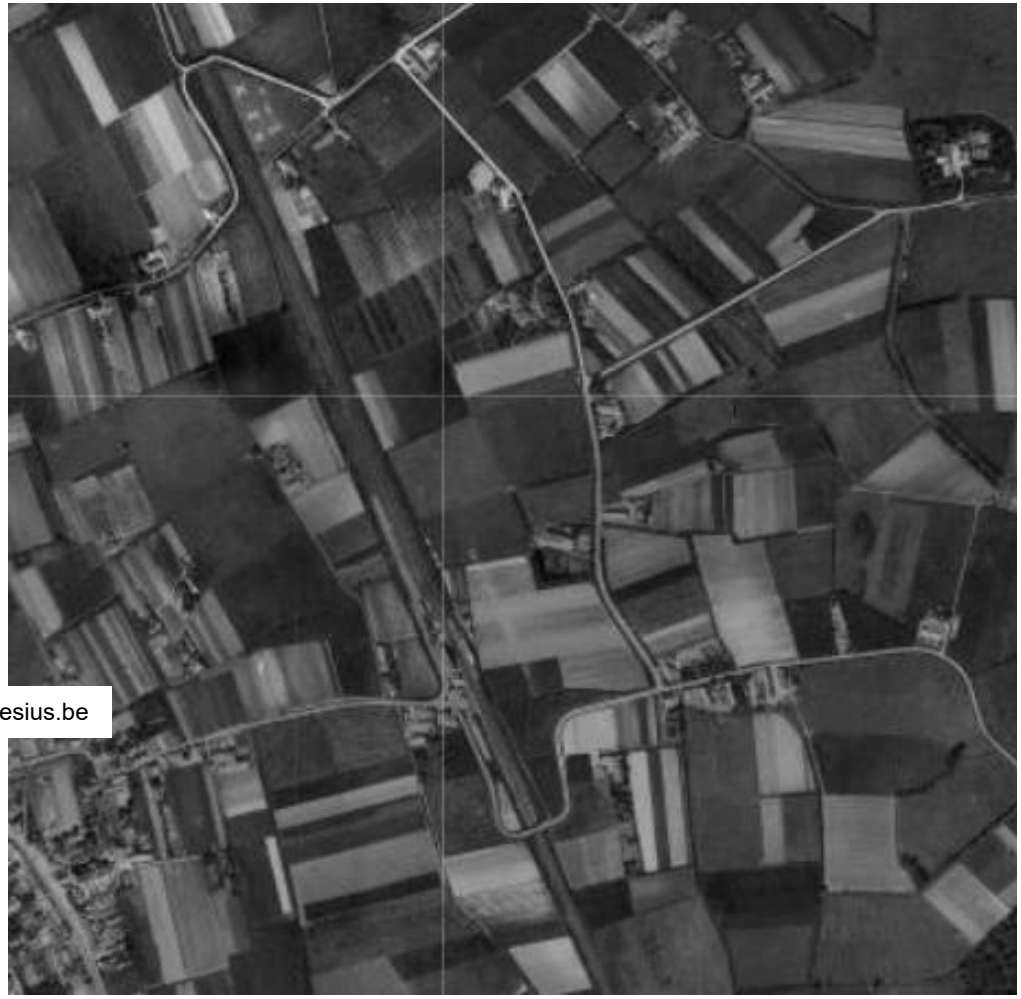

Tussen de bruggen van de Wildemansstraat en de Beekboshoek bevond zich het spooremplacement van de halte Waarloos. Zie hoofdstuk J van dit deel, blz. J-12.

Verzameling Koninklijke Kring voor Heemkunde Kontich

De brug van de Mechelsesteenweg (N1) in Kontich.

Omdat het om een belangrijke weg gaat, is deze brug (nr. 16) veel breder dan de overige bruggen over de lijn van Waarloos op het grondgebied van de gemeente Kontich.

Foto (jaren dertig): verzameling Koninklijke Kring voor Heemkunde Kontich.

Opmerking:

Van de bruggen van de Wildemansstraat en de Beekboshoek zijn, behalve de luchtbeelden, voorlopig (?) geen foto’s bekend.